

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa,

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Krzysztof Olkowicz**

IX.517.2200.2016.JN

**Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej
Warszawa**

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi osób pozbawionych wolności, których przedmiotem jest odmowa wykonania badań na obecność wirusa HIV i HCV. Wyniki prowadzonych postępowań wyjaśniających w tych sprawach pokazały, iż przyjęta w niektórych jednostkach penitencjarnych procedura dotycząca postępowania w przypadku zainteresowania skazanego możliwością poddania się badaniu, w kierunku ewentualnego zakażenia wirusem HIV i HCV, jest nieprawidłowa. Z dokonanych ustaleń wynika bowiem, że osoba, która chce poddać się przedmiotowym badaniom, musi złożyć prośbę do dyrektora zakładu karnego, który po zasięgnięciu opinii służby zdrowia, podejmuje decyzję w sprawie przeprowadzenia badań.

W ocenie Rzecznika wymóg składania prośby o wykonanie badań medycznych do dyrektora jednostki stoi w sprzeczności z prawem pacjenta do zachowania tajemnicy o swoim stanie zdrowia, które zostało określone w art. 13 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2016 r. poz. 186 ze zm.). Skazany ma pełne prawo do udzielania informacji o swoim zdrowiu wyłącznie lekarzowi. Dane medyczne mają bowiem szczególny charakter, należą do grupy tzw. danych wrażliwych, które są chronione na gruncie polskiego prawa (art. 27 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych; Dz. U. z 2016 r. poz. 922). Chroni je również tajemnica lekarska, a także zasady etyki zawodowej lekarzy. Dane medyczne są strzeżone na wielu

poziomach, ponieważ niewłaściwe ich przetwarzanie może powodować szczególne ryzyko dla praw podstawowych i prowadzić np. do stygmatyzacji, dyskryminacji.

Konieczność ujawniania informacji o stanie zdrowia innym osobom niż lekarz narusza również prawo pacjenta do prywatności. Europejski Trybunał Praw Człowieka uznaje poufność danych medycznych za element prawa do prywatności, o którym mowa w art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Prywatność należy zdefiniować jako ograniczony dostęp do informacji o jednostce. Dlatego też dostęp do informacji o stanie zdrowia powinien mieć co do zasady tylko lekarz i pacjent, którego ta informacja dotyczy. Lekarz natomiast, w myśl art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2015 r. poz. 464 ze zm.), może udzielać informacji innym osobom tylko za zgodą pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego.

Należy również podnieść, iż decyzje dotyczące zakresu udzielania świadczeń medycznych, w tym postępowania diagnostycznego, podejmuje lekarz, a nie dyrektor jednostki penitencjarnej. Badania medyczne wykonuje się m.in. w oparciu o zasadę realizowania wskazań medycznych, a ich ocena należy wyłącznie do lekarza. Pacjent ma również prawo do świadomego udziału w podejmowaniu decyzji dotyczących jego zdrowia. Kodeks Etyki Lekarskiej w art. 13 ust. 1 stanowi, że *„obowiązkiem lekarza jest respektowanie prawa pacjenta do świadomego udziału w podejmowaniu decyzji dotyczących jego zdrowia.”*

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 14 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1648 ze zm.), zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o podjęcie stosownych działań, by przyjęte w jednostkach penitencjarnych procedury, dotyczące postępowania w przypadku zainteresowania skazanego możliwością poddania się badaniu lekarskiemu, w tym z zakresu diagnostyki, nie naruszały praw pacjenta: prawa do zachowania tajemnicy o swoim stanie zdrowia oraz prawa do prywatności.

Będę wdzięczny za poinformowanie o podjętych przez Pana Dyrektora decyzjach w przedstawionej sprawie.